

تأثیر شهرت حسابرِس بر شدت و پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۴/۲۲

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۳/۰۸

شکراله خواجهوی^۱حمزه معشوری^۲محسن صالحی‌نیا^۳

چکیده:

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر شهرت حسابرِس بر شدت و پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. در همین راستا ۹۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۲ مورد بررسی قرار گرفته است. به منظور سنجش شهرت حسابرِس صورت‌های مالی، از رتبه‌بندی جامعه حسابداران رسمی و به منظور سنجش پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی از شاخص ارزش شرکت استفاده شده و در راستای کنترل تأثیر سایر عوامل بر پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی از متغیرهای کنترلی سودآوری، نقدینگی، اهرم مالی و نوع حسابرِس استفاده شده است. جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و آزمون فرضیه‌های اول و دوم از تحلیل رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده و با توجه به اینکه در فرضیه سوم این پژوهش متغیر وابسته پیوسته نبوده و فقط یکی از دو ارزش صفر و یک را دارا است، برای آزمون فرضیه سوم از مدل رگرسیون دوگانه لجستیک استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش بیانگر این است که شهرت حسابرِس باعث کاهش تعداد، شدت و پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نمی‌شود. کلمات کلیدی: شهرت حسابرِس، تجدید ارائه صورت‌های مالی، شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی، ارزش شرکت.

۱ - استاد حسابداری، دانشگاه شیراز، گروه حسابداری، شیراز، ایران. نویسنده مسئول
پست الکترونیک: shkhajavi@rose.shirazu.ac.ir

۲ - کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز بین المللی خرمشهر، خلیج فارس، خرمشهر، ایران.

۳ - مربی حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز بین المللی خرمشهر، خلیج فارس، خرمشهر، ایران.

۱. بیان مسأله

مفاهیم نظری گزارشگری مالی بیان می‌کند که استفاده‌کنندگان صورتهای مالی باید بتوانند صورتهای مالی واحد تجاری را طی زمان جهت تشخیص روند تغییرات در وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری مقایسه نمایند. استفاده‌کنندگان همچنین باید بتوانند صورتهای مالی واحدهای تجاری مختلف را مقایسه کنند تا وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی آنها را نسبت به یکدیگر بسنجند. بدین ترتیب ضرورت دارد اثرات معاملات و سایر رویدادهای مشابه در داخل واحد تجاری و در طول زمان برای آن واحد تجاری با ثبات رویه اندازه‌گیری و ارائه شود و بین واحدهای تجاری مختلف نیز هماهنگی رویه در باب اندازه‌گیری و ارائه موضوعات مشابه رعایت گردد (کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، ۱۳۸۸: ۷۶۷). اما به دلیل تغییرات مستمر و مداومی که در شرایط اقتصادی و اجتماعی صورت می‌گیرد، تغییر در اصول و روش‌های حسابداری، و به علت پیچیدگی و حجم بالای معاملات تجاری بروز اشتباه در گزارشگری مالی، و در نتیجه تجدیدارائه صورتهای مالی منتشرشده اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد (نویسی و همکاران، ۱۳۸۴). ایجاد فضای بی‌اعتمادی در بازار سرمایه، غیرقابل اتکا تصور شدن صورتهای مالی، تلاش برای دسترسی به اطلاعات در خارج از بورس، زیان ناشی از تصمیم‌گیری‌های اشتباه استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی و درنهایت تضییع منابع عمومی جامعه، بخشی از پیامدهای این امر است (کردستانی و همکاران، ۱۳۸۹). بنابراین، تجدیدارائه مستمر ارقام در دوره‌های پی‌درپی و رواج آن میان شرکت‌های ایرانی، به اعتبار صورتهای مالی، آسیب می‌زند و موجب تخصیص و توزیع ناکارآمد ثروت و کاهش اعتماد مردم به بازارهای سرمایه می‌شود (بهار مقدم و دولت‌آبادی، ۱۳۹۱). از سوی دیگر حسابرسان مسئولیت اعتبار دهی به صورتهای مالی را دارند. هر چه حسابرسی با کیفیت‌تر و دقیق‌تر انجام گیرد، اعتبار صورتهای مالی نیز افزایش می‌یابد، در نتیجه تجدیدارائه صورتهای مالی کاهش خواهد یافت. یکی از شواهد کیفیت حسابرسی، شهرت موسسه حسابرسی می‌باشد. در این راستا این پژوهش به دنبال بررسی اثر شهرت حسابرسان بر پیامدهای منفی تجدیدارائه صورتهای مالی است.

۲. مبانی نظری پژوهش

حسابرسی با کیفیت‌تر، صحت اطلاعات ارائه شده را بهبود می‌بخشد و به سرمایه‌گذاران اجازه می‌دهد تا برآورد دقیق‌تری از ارزش شرکت کسب کنند (نونهال نهر و همکاران، ۱۳۸۹). بنابراین کیفیت حسابرسی می‌تواند بر تجدیدارائه ارقام صورتهای مالی اثرگذار باشد. البته اندازه‌گیری مستقیم کیفیت حسابرسی در مطالعات تجربی به واسطه غیرقابل مشاهده بودن آن یا داده‌های محدود با چالش‌هایی همراه است. در نتیجه در این مطالعات از معیارهای غیر مستقیم کیفیت حسابرسی (ویژگی‌های حسابرسان) مانند چرخش حسابرسان، اندازه موسسه حسابرسان و ... استفاده می‌شود (ودکالند و رینولدس، ۲۰۰۳). حسابرسی توسط شرکت‌های حسابرسی بزرگ نشان می‌دهد که کار انجام گرفته از سوی این حسابرسان، کیفیت بهتر حسابرسی را در مقایسه با سایر شرکت‌های

حسابرسی به دنبال دارد. اعتقاد بر این است که رویه‌های حسابرسی آن‌ها ساختمندتر بوده و از سازماندهی نظام‌مندی برخوردار می‌باشد، از این رو احتمال کشف خطاهای حسابداری در آن‌ها بیشتر است. دفوند و جیامالوو (۱۹۹۱) اعلام می‌کنند شرکت‌های حسابرسی بزرگ‌تر، منفعت اقتصادی بیشتری را در تضمین این نکته کسب می‌نمایند که صورت‌های مالی فاقد خطاهای عینی هستند. پالمرس و همکاران (۲۰۰۴) معتقدند که نیاز به تجدید ارائه توسط شرکت، حسابرس یا کمیسیون بورس اوراق بهادار تعیین می‌شود. آن‌ها معتقدند که اعلام تجدید ارائه‌ای که از طریق اشخاص برون سازمانی تشخیص داده شود (حسابرس مستقل و کمیسیون بورس اوراق بهادار)؛ دارای یک علامت منفی باشد که با واکنش منفی‌تر بازار روبرو خواهد شد. اگر حسابرسان بجای مدیریت، تحریف‌ها را شناسایی نمایند انتظار می‌رود که هزینه‌های نظارت افزایش یابد. تجدید ارائه صورت‌های مالی ناشی از پیشنهاد حسابرس مستقل، دارای تأثیر بزرگ‌تری بر قیمت سهام، ریسک اطلاعات و هزینه تأمین مالی حقوق صاحبان سهام می‌باشد. هری بار و جنگینز (۲۰۰۴) معتقدند که ارتباط بین تجدید ارائه‌های پیشنهادی حسابرس مستقل و مدیریت شرکت خیلی قابل تمایز نمی‌باشد. برای مثال شرکت ممکن است به عنوان اصرار کننده انتشار تجدید ارائه قلمداد شود. اما این احتمال وجود دارد که حسابرس نیز مصرا نه درگیر در تصمیم تجدید ارائه شود. نیاز به تجدید ارائه می‌تواند از طریق مدیریت شرکت؛ SEC، یا حسابرس مستقل تعیین شود. از آنجا که از وظایف مدیریت استقرار نظام کنترل‌های داخلی مناسب می‌باشد لذا اعلام تجدید ارائه به دلیل پیشنهاد سایر اشخاص برون سازمانی نشانه ضعف سیستم گزارشگری مالی شرکت می‌باشد. لذا در دوره قبل از تجدید ارائه‌ای که بعدها توسط حسابرسان پیشنهاد اصلاح اشتباهات مطرح و اجرا شده است انتظار می‌رود کیفیت اقلام تعهدی سود کمتر از دوره بعد تجدید ارائه باشد.

ایجاد فضای بیاعتمادی در بازار سرمایه، غیرقابل اتکا تصور شدن صورت‌های مالی، تلاش برای دسترسی به اطلاعات در خارج از بورس، زیان ناشی از تصمیم‌گیری‌های اشتباه استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و در نهایت تضييع منافع عمومی جامعه، بخشی از پیامدهای تجدید ارائه است (کردستانی و همکاران، ۱۳۸۹). تجدید ارائه مورد اعتماد بودن گزارشگری مالی شرکت را با عدم اطمینان مواجه می‌کند، زیرا تجدید ارائه سرمایه‌گذاران را از این امر آگاه می‌کند که آن‌ها از اطلاعات نادرستی درباره ارزش شرکت استفاده می‌کرده‌اند (کارپوف^۴ و همکاران، ۲۰۰۸). همچنین تجدید ارائه می‌تواند به شهرت شرکت صدمه بزند که این امر می‌تواند تأثیراتی منفی بر جریان‌های واقعی نقدی ایجاد کند و در نتیجه ارزش‌گذاری شرکت را پایین آورد (گراهام^۵ و همکاران، ۲۰۰۸). در نهایت تجدید ارائه صورت‌های مالی از دیدگاه سرمایه‌گذاران نه تنها بیانگر مشکلات عملکرد دوره گذشته است، بلکه نوعی پیش‌بینی مشکلات آتی برای شرکت و مدیریت آن نیز محسوب می‌شود و موجب سلب اطمینان سرمایه‌گذاران نسبت به اعتبار و شایستگی مدیریت و کیفیت سودهای گزارش شده می‌شود (آقایی و همکاران، ۱۳۹۲). پایین بودن کیفیت سودهای

4- Karpoff

5- Graham

گزارش شده می‌تواند باعث کاهش ارزش شرکت شود (بیور^۶، ۲۰۰۲). دلایل احتمالی واکنش منفی بازار و سرمایه‌گذاران به تجدید ارائه صورتهای مالی که می‌تواند باعث کاهش ارزش شرکت شود، عبارت است از:

- ۱- تجدید ارائه، اخبار و اطلاعات جدیدی حاکی از کاهش جریانهای نقدی مورد انتظار آتی، به بازار منتقل می‌کند.
- ۲- نشانهای از سیستم اطلاعاتی و گزارشگری حسابداری ضعیف و احتمالاً نقطه عطفی در ارتباط با بروز مشکلات مدیریتی شرکت است.
- ۳- علامتی از رفتار فرصت طلبانه مدیریت است و مبین آن است که باید سودهای گزارش شده قبلی به دلیل به‌کار گرفتن روشهای پذیرفته نشده، برآوردها و اشتباهات عمدی و سهوی اصلاح گردند (کالن^۷ و همکاران، ۲۰۰۶).

□ ۳. پیشینه پژوهش

۱.۳. پیشینه خارجی پژوهش

پالمروز^۸ و همکاران (۲۰۰۴) در پژوهشی به بررسی ارزش بازار و تجدید ارائه صورتهای مالی پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که ارزش بازار بلافاصله پس از تجدید ارائه صورتهای مالی کاهش قابل توجهی داشته است. هم‌چنین آن‌ها نشان دادند که از دست دادن ارزش بازار را می‌توان به چندین عامل نسبت داد: (۱) تجدید نظر در مورد انتظارات از سودهای گذشته و مورد انتظار آینده، (۲) تجدید نظر در مورد انتظارات از چشم‌انداز رشد شرکت، (۳) ارزیابی مجدد از صداقت مدیران و تجدید نظر در مورد ادراک از کیفیت گزارشگری مالی شرکت.

آگروال و چادها (۲۰۰۵) ارتباط میان برخی میکانیزم‌های حاکمیت شرکتی و احتمال تجدید ارائه سود را در بین شرکتهای آمریکایی در دوره زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۱ مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های آن‌ها عدم ارتباط میان برخی از ویژگی‌های کلیدی حاکمیت شرکتی را با تجدید ارائه سود نشان داد. با این وجود آن‌ها دریافتند که احتمال تجدید ارائه صورتهای مالی زمانی که هیأت مدیره یا کمیته حسابرسی دارای یک مدیر مستقل با تخصص در امور مالی است، کمتر است و این احتمالی زمانی که مدیر عامل از افراد خانواده مؤسس باشد بیشتر است. در نهایت یافته‌های آن‌ها نشان داد حضور مدیران مستقل با تخصص در امور مالی برای نظارت بر شیوه‌های گزارشگری مالی شرکت‌ها با ارزش می‌باشد.

سرینواسان (۲۰۰۵) در مطالعه خود بین ۴۰۹ شرکت در سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۱ به این نتیجه رسید که بین تعداد اعضای کمیته حسابرسی در شرکتهای مورد مطالعه و میزان تجدید ارائه ارقام صورتهای مالی، رابطه منفی معناداری وجود دارد.

6- Beaver

7- Callen

8- Palmrose

استانلی و دیورت (۲۰۰۷) پژوهشی با موضوع بررسی رابطه چرخش حسابرسان و تجدید ارائه سود در ۳۸۲ شرکت فنلاند، طی دوره ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۴ انجام دادند. نتایج پژوهش آنان حاکی از این بود که رابطه منفی و معناداری بین چرخش حسابرسان و میزان ارائه مجدد سود حسابداری وجود دارد. لازکر و ریچاردسون (۲۰۰۷) تجدید ارائه‌ای که در نتیجه مدیریت سود باشد، نشانگر ناتوانی حسابرسان صاحبکار در حسابرسی می‌باشد، زیرا حسابرسان مستقل اجازه فریبکاری به مدیریت شرکت نمی‌دهد.

گلیسون و همکاران^۹ (۲۰۰۸) تأثیر انتقال اطلاعات ناشی از تجدید ارائه صورت‌های مالی را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها با انجام این پژوهش نشان دادند شرکت‌هایی که اقدام به تجدید ارائه صورت‌های مالی خود نکرده‌اند، اما در صنعت مشابه شرکت‌های تجدید ارائه‌کننده فعالیت داشتند؛ طی یک بازه سه روزه (یک روز قبل تا یک روز بعد از اعلام خبر تجدید ارائه) با کاهش در قیمت سهام خود مواجه شده‌اند.

شولز^{۱۰} (۲۰۰۸) در پژوهشی به بررسی ماهیت متغیر و پیامدهای تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداخت. نتایج پژوهش وی حاکی از آن است بازار سرمایه به تجدید ارائه صورت‌های مالی واکنش منفی نشان می‌دهد و شدت آن در موارد مرتبط با تقلب یا اثرگذاری بر درآمد شرکت بیشتر است. وی و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی به بررسی واکنش بازار بعد از تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداختند. نمونه پژوهش شامل ۶۹۱ شرکت طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ بود. نتایج پژوهش آنان نشان داد که واکنش‌های منفی بازار بعد از اعلام تجدید ارائه صورت‌های وجود دارند. همچنین استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی زمانی که تجدید ارائه اتفاق می‌افتد، نسبت به زمان‌های دیگر، با محیط‌های اطلاعاتی نامطمئن‌تری روبرو می‌شوند.

کراوت و شولین^{۱۱} (۲۰۱۰) با بررسی رابطه تجدید ارائه صورت‌های مالی و ریسک اطلاعاتی به این نتیجه رسیدند که ریسک اطلاعاتی شرکت‌های تجدید ارائه‌کننده صورت‌های مالی به دنبال تجدید ارائه افزایش می‌یابد. آن‌ها نشان دادند که میزان این افزایش ریسک اطلاعاتی به دفعات و علت تجدید ارائه صورت‌های بستگی دارد. همچنین بر اساس این پژوهش، افزایش ریسک اطلاعاتی شرکت‌های تجدید ارائه‌کننده صورت‌های مالی باعث تأثیر نسبتاً کمی بر شرکت‌های فعال در صنعت شرکت‌های یاد شده می‌شود.

هنس و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود به بررسی ارتباط بین استقلال حسابرسان با میزان تجدید ارائه ارقام صورت‌های مالی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها ارتباط مستقیم و معنادار بین شهرت و اعتبار حسابرسان با میزان تجدید ارائه ارقام صورت‌های مالی را تأیید کرد. علاوه بر این آن‌ها دریافتند که اگر حسابرسان دارای اعتبار و شهرت بالایی باشد، عمده تجدید ارائه‌ها از نوع اصلاح اشتباه‌های سال قبل است و از انواع تقلب‌ها نیست.

9- Gleason et al.

10- Scholz

11- Kravet and Shevlin

فرانسیس و همکاران (۲۰۱۲) به بررسی عوامل مؤثر بر تجدید ارائه ارقام صورتهای مالی شرکت‌های امریکایی طی سال‌های ۲۰۰۳ الی ۲۰۰۸ پرداختند. نتیجه پژوهش آن‌ها نشان دهنده تأثیر اندازه کارفرما، عملکرد مالی وی، نوع صنعت، شاخص‌های غیرمالی عملکرد شرکت، حق الزحمه حسابرس و میزان آشنایی حسابرس با صنعت مورد فعالیت کارفرما بر میزان تجدید ارائه ارقام صورتهای مالی بود.

لوبو و ژائو (۲۰۱۳) رابطه بین مشخصات حسابرس با میزان تجدید ارائه صورتهای مالی از نوع اشتباه‌های اصلاح شده را بررسی کردند و دریافتند که رابطه‌ای منفی بین میزان حق الزحمه حسابرس با میزان اصلاح اشتباهات وجود دارد.

چن^{۱۲} و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی تأثیر تجدید ارائه صورتهای مالی بر ارزش شرکت پرداختند. در این پژوهش از نسبت Q توبین برای اندازه‌گیری ارزش شرکت استفاده شده است. نتایج پژوهش آنان نشان داد که ارزش شرکت در پی تجدید ارائه صورتهای مالی کاهش می‌یابد. هم‌چنین هرگاه ارقام تجدید ارائه افزایش می‌یابد، ارزش کل شرکت ابتدا صعود و سپس سقوط می‌کند.

۲.۳. پیشینه داخلی پژوهش

با توجه به بررسی‌های انجام شده پژوهشی که به بررسی تأثیر شهرت حسابرس بر شدت و پیامدهای منفی تجدید ارائه صورتهای مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته باشد، مشاهده نشده است؛ اما برخی از پژوهش‌های داخلی نسبتاً مرتبط با موضوع پژوهش در ذیل بیان شده است.

عبدلی و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی تأثیر ویژگی‌های حسابرس، شامل اندازه موسسه‌های حسابرسی، چرخش و نوع اظهار نظر حسابرس بر تجدید ارائه ارقام صورتهای مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بین چرخش حسابرس و اندازه موسسه حسابرسی با میانگین ارقام تجدید ارائه شده در صورتهای مالی رابطه‌ای منفی و معناداری وجود دارد. بنابراین با چرخش و تغییر حسابرس، میزان اقلامی که در صورتهای مالی تجدید ارائه می‌شود، کاهش می‌یابد و افزایش تعداد کارکنان و شرکای موسسه حسابرسی موجب کاهش اقلام تجدید ارائه شده در صورتهای مالی می‌شود. هرچند نوع اظهار نظر حسابرس و میانگین ارقام تجدید ارائه شده در صورتهای مالی، رابطه‌ای معناداری ندارند.

موسوی و همکاران (۱۳۹۳) به بررسی برخی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی مانند استقلال هیات مدیره، دوگانگی وظیفه مدیرعامل، مالکیت مدیریت، مالکیت سهامداران عمده بیرونی و کیفیت حسابرسی با وقوع تجدید ارائه صورتهای مالی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد تنها میان کیفیت حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

خواجه‌وی و قدیریان آرانی (۱۳۹۳) به بررسی کیفیت سود شرکت‌های تجدید ارائه کننده

صورت‌های مالی پرداختند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد اگر چه کیفیت سود گزارش شده اولیه شرکت‌های تجدید ارائه کننده به گونه‌ای معنادار پایین‌تر از کیفیت سود شرکت‌هایی است که صورت‌های مالی خود را تجدید ارائه نکرده‌اند؛ اما بین کیفیت سود تجدید ارائه شده شرکت‌های تجدید ارائه کننده و کیفیت سود شرکت‌هایی که صورت‌های مالی خود را تجدید ارائه نکرده‌اند، تفاوت معناداری وجود ندارد.

صالحی‌نیا (۱۳۹۳) به بررسی نقش تجدید ارائه صورت‌های مالی بر رشد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. نمونه پژوهش شامل ۷۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ بود. نتایج پژوهش وی نشان داد که تجدید ارائه صورت‌های مالی باعث کاهش رشد فروش و رشد دارایی‌های شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌شود؛ اما شواهدی از تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر رشد سود خالص و رشد قابل تحمل مشاهده نشده است. همچنین نتایج فرضیه‌ها نشان می‌دهد که اندازه و سودآوری شرکت با شاخص‌های رشد رابطه مستقیمی دارند؛ اما اهرم مالی و سود تقسیمی شرکت با اکثر شاخص‌های رشد رابطه معکوسی دارند.

خواجوی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی رابطه ویژگی‌های هیات مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های هیات مدیره و وقوع تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین بین اندازه هیات مدیره و شدت تجدید ارائه رابطه معناداری وجود ندارد؛ اما بین درصد اعضای غیر موظف هیات مدیره و جدایی نقش مدیر عامل از رئیس هیات مدیره با شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه منفی معناداری برقرار است. به بیان دیگر، استقلال هیات مدیره باعث کاهش شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

خواجوی و قدیریان آرانی (۱۳۹۴) به بررسی تأثیر کیفیت سود بر تجدید ارائه صورت‌های مالی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کیفیت سود به گونه‌ای منفی بر وقوع تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر گذار است. همچنین کیفیت سود به گونه‌ای منفی و معنادار بر شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر گذار است.

۴. فرضیه‌های تحقیق

هنگامی که صورت‌های مالی توسط حسابرسان با شهرت حسابرسان شود، به دلیل کیفیت حسابرسان بالا احتمال وجود تجدید ارائه آن صورت‌های مالی در سال‌های آتی کاهش و در صورت وجود تجدید ارائه صورت‌های مالی، به دلیل کیفیت حسابرسان بالا اقلام تجدید ارائه احتمالاً کم اهمیت می‌باشد، بنابراین این اقلام تجدید ارائه پیامدهای منفی کمتری دارند. در این راستا فرضیه‌های زیر تدوین شده است.

فرضیه اول. در شرکت‌های تجدید ارائه کننده صورت‌های مالی، شهرت حسابرسان صورت‌های مالی اولیه باعث کاهش پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

فرضیه دوم. شهرت حسابرسان صورت‌های مالی اولیه باعث کاهش شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

فرضیه سوم. شهرت حسابرسان صورت‌های مالی اولیه باعث کاهش تعداد تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

۵. روش پژوهش

۵.۱. متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل

شهرت حسابرسان. به منظور سنجش شهرت حسابرسان صورت‌های مالی، از رتبه‌بندی جامعه حسابداران رسمی (در اجرای مفاد ماده ۳۱ اساسنامه جامعه، مبنی بر انتشار سالانه نتایج کنترل کیفیت) استفاده شده است. این رتبه‌بندی در قالب رتبه‌های الف، ب، ج و د منتشر می‌شود. به منظور کمی کردن شهرت حسابرسان، به رتبه الف عدد ۱، به رتبه ب عدد ۲، به رتبه ج عدد ۳ و به رتبه د عدد ۴ اختصاص داده شده است.

تجدید ارائه صورت‌های مالی. در فرضیه اول پژوهش، تأثیر شهرت حسابرسان صورت‌های مالی اولیه بر پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی تنها در شرکت‌های دارای تجدید ارائه صورت‌های مالی اندازه‌گیری می‌شود. تجدید در طبقه بندی اطلاعات و اصلاح اشتباهات از مصادیق بارز تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌باشد؛ که در صورت‌های مالی افشا می‌گردد.

متغیر وابسته

پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی. اکثر اثرات منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی از قبیل افزایش هزینه سرمایه، کاهش رشد، افزایش ریسک اطلاعاتی، کاهش قیمت سهام، تغییر حسابرسان و ... در نهایت منجر به کاهش ارزش شرکت می‌شود. در این راستا پیامدهای منفی تجدید ارائه از طریق ارزش شرکت اندازه‌گیری می‌شود. همانند پژوهش‌های چن و همکاران (۲۰۱۴)، مدرس و فعلی (۱۳۸۷)، محمدی و همکاران (۱۳۸۸) و عباسی و احمدی (۱۳۹۰) از شاخص کیوتوبین برای اندازه‌گیری ارزش شرکت استفاده شده است. همانند پژوهش‌های نمازی و زراعت‌گری از رابطه ۱ برای اندازه‌گیری شاخص کیوتوبین استفاده شده است.

$$Q_{i,t} = \frac{\text{ارزش دفتری بدهی‌های جاری} + \text{ارزش دفتری بدهی بلندمدت‌های} + \text{ارزش سهام عادی}}{\text{ارزش دفتری کل هادارایی}} \quad (1)$$

شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی. از آنجا که اکثر شرکت‌های ایرانی اقدام به تجدید ارائه صورت‌های مالی خود می‌کنند؛ بنابراین در این پژوهش به منظور در نظر گرفتن اهمیت تجدید

ارائه، علاوه بر بررسی تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر ارزش شرکت، تأثیر شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی بر ارزش شرکت نیز مورد بررسی قرار گرفته است. لازم به ذکر است در پژوهش حاضر همچون پژوهش‌های لیوانت و تان^{۱۳} (۲۰۰۴) و هیرشی و همکاران^{۱۴} (۲۰۱۲) شدت تجدید ارائه، به‌وسیله رابطه ۲ محاسبه شده است.

$$RESM = \frac{|RESNI_{i,t} - NI_{i,t}|}{NI_{i,t}} \quad (1)$$

RESM: شدت تجدید ارائه

RESNI: سود خالص تجدید ارائه شده

NI: سود خالص گزارش شده اولیه

تجدید ارائه صورت‌های مالی: تجدید ارائه صورت‌های مالی به‌عنوان یک متغیر دو وجهی در نظر گرفته شده است، که برای شرکت‌هایی که تجدید ارائه انجام داده‌اند عدد «یک» و برای شرکت‌هایی که تجدید ارائه انجام نداده‌اند عدد «صفر» لحاظ شده است.

متغیرهای کنترلی

به منظور کنترل سایر متغیرهایی که به نحوی در تجزیه و تحلیل مسأله پژوهش مؤثرند، متغیرهای کنترلی لازم با توجه به مرور متون به شرح زیر تعیین شدند:

سودآوری: پژوهش‌های ناصر و جوید^{۲۱} (۲۰۰۲) و هاشمی و اخلاقی^(۱۳۸۹) بیانگر این است که بین سودآوری و ارزش شرکت رابطه معناداری وجود دارد. در این پژوهش از نسبت سود خالص به کل دارایی‌ها به عنوان شاخص سودآوری استفاده شده است.

اهرم مالی: در زمینه ارتباط بین ساختار سرمایه و ارزش شرکت دیدگاه‌ها و نظریه‌های مختلفی (مانند فرضیه عدم تقارن اطلاعات، فرضیه جریان نقد آزاد، نظریه سلسله مراتبی و نظریه موازنه ایستا و ...) وجود دارد (هاشمی و اخلاقی، ۱۳۹۰). شناخته‌ترین آن‌ها نظریه مودیگلیانی و میلیر^(۱۹۶۳) است که به نظر آن‌ها استفاده بیشتر از بدهی، ارزش شرکت را افزایش می‌دهد (رز و همکاران^{۱۵}، ۲۰۰۲). پژوهش‌های هاشمی و اخلاقی^(۱۳۸۹) و هاشمی و اخلاقی^(۱۳۹۰) نیز نشان‌دهنده این است که بین ساختار سرمایه (اهرم مالی) و ارزش شرکت رابطه معناداری وجود دارد.

نقدینگی: نقدینگی اثرات متفاوتی بر ارزش شرکت دارد به عنوان مثال هم می‌تواند با سرمایه‌گذاری

13- Livant and Tan

14- Hirschey et al

15- Ross

در پروژه‌های سودآور موجب بهبود عملکرد و افزایش ارزش شرکت شود و هم می‌تواند با سرمایه‌گذاری در پروژه‌های دارای ریسک زیاد موجب کاهش ارزش شرکت شود (رضایی و پیری، ۱۳۹۰). از نسبت جاری به عنوان شاخص نقدینگی استفاده شده است.

نوع حسابرسان: نوع حسابرسان یک متغیر مجازی است که با مقادیر صفر و یک نشان داده می‌شود. مقدار یک برای شرکت‌هایی که سازمان حسابرسی (بزرگ‌ترین موسسه حسابرسی در ایران) به عنوان حسابرسان مستقل خود انتخاب کرده‌اند و مقدار صفر برای شرکت‌هایی که سایر مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی را به عنوان حسابرسان مستقل خود انتخاب نموده‌اند.

۲.۵. الگوی تحقیق

هنگامی که صورت‌های مالی توسط حسابرسان با شهرت حسابرسی شود، احتمال وجود تجدید ارائه در سال آتی کاهش و در صورت وجود تجدید ارائه در سال آتی، پیامدهای منفی آن کم خواهد بود. به عنوان مثال اگر صورت‌های مالی سال ۱۳۹۳ توسط حسابرسان با شهرت حسابرسی شود، احتمال وجود تجدید ارائه صورت‌های مالی ۱۳۹۴ کاهش و در صورت وجود پیامدهای منفی آن کم خواهد بود. به دلیل اینکه صورت‌های مالی سال ۱۳۹۴ در سال ۱۳۹۵ منتشر می‌شود بنابراین بازارخورد بازار سرمایه نسبت به این تجدید ارائه در سال ۱۳۹۵ است^{۱۶}. با توجه به مطالب فوق مدل‌های زیر به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش طراحی شده است.

به منظور آزمون فرضیه اول ابتدا شرکت‌های دارای تجدید ارائه صورت‌های مالی انتخاب و سپس اثر شهرت حسابرسان بر پیامدهای تجدید ارائه صورت‌های مالی (ارزش شرکت) این شرکت‌ها اندازه‌گیری می‌شود. جهت آزمون فرضیه اول از الگوی ۱ استفاده شده است.

$$\text{Value } i, (t+2) = \alpha + \beta_1 * CA_{i,t} + \beta_2 * \text{PROF } i, (t+2) + \beta_3 * \text{Levi}, (t+2) + \beta_4 * \text{LIQ } i, (t+2) + \beta_5 * \text{AT } i, (t+2) + \epsilon_i, (t+2) \quad (1)$$

جهت آزمون فرضیه دوم از الگوی ۲ استفاده شده است.

$$\text{RESM } i, (t+2) = \alpha + \beta_1 * CA_{i,t} + \beta_2 * \text{PROF } i, (t+2) + \beta_3 * \text{Levi}, (t+2) + \beta_4 * \text{LIQ } i, (t+2) + \beta_5 * \text{AT } i, (t+2) + \epsilon_i, (t+2) \quad (2)$$

جهت آزمون فرضیه سوم از الگوی ۳ استفاده شده است.

$$\text{REST } i, (t+2) = \alpha + \beta_1 * CA_{i,t} + \beta_2 * \text{PROF } i, (t+2) + \beta_3 * \text{Levi}, (t+2) + \beta_4 * \text{LIQ } i, (t+2) + \beta_5 * \text{AT } i, (t+2) + \epsilon_i, (t+2) \quad (3)$$

۱۶- صورت‌های مالی هر سال پس از پایان سال (چند ماه پس از پایان سال مالی) منتشر می‌شوند و در زمان انتشار صورت‌های مالی بازار سرمایه در مورد تجدید ارائه بازخورد نشان می‌دهد

جدول ۱. نام اختصاری متغیرهای الگوی پژوهش

نام اختصاری	نام متغیر	نام اختصاری	نام متغیر
Value	ارزش شرکت	RESM	شدت تجدید ارائه
CA	شهرت حسابرِس	Lev	اهرم مالی
PROF	سودآوری	LIQ	نقدینگی
REST	تجدید ارائه	AT	نوع حسابرِس

۳.۵. جامعه آماری و نمونه پژوهش

جامعه آماری این مطالعه کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۳ می‌باشد. به دلیل برخی ناهماهنگی‌ها میان اعضای جامعه، شرایط زیر برای انتخاب نمونه آماری مد نظر قرار گرفت:

۱. سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند ماه هر سال باشد.
 ۲. تا پایان سال مالی ۱۳۸۴ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته باشند.
 ۳. در دوره زمانی مورد نظر تغییر سال مالی نداده باشند.
 ۴. جزء بانک‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ و لیزینگ‌ها) نباشد؛ زیرا افشای اطلاعات مالی و ساختارهای راهبردی شرکتی در آن‌ها متفاوت است.
 ۵. اطلاعات مورد نیاز دیگر در دسترس باشد.
- با توجه به شرایط اعمال شده، ۹۱ شرکت (۸۱۹ سال - شرکت) به عنوان نمونه آماری انتخاب شده است.

۴.۵. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها

داده‌های اولیه پس از استخراج از منابع ذکر شده وارد نرم افزار اکسل شده تا با انجام برخی محاسبات، متغیرهای مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌های پژوهش به دست آید. سپس با استفاده از نرم‌افزار Eviews نسخه ۹ اقدام به آزمون فرضیه‌های پژوهش شده است. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و آزمون فرضیه‌های اول و دوم از تحلیل رگرسیون خطی چندگانه استفاده می‌شود. با توجه به اینکه در فرضیه سوم این پژوهش متغیر وابسته پیوسته نبوده و فقط یکی از دو ارزش صفر و یک را دارا است برای آزمون فرضیه سوم از مدل رگرسیون دوگانه لجستیک استفاده شده است. مهم‌ترین ویژگی مدل رگرسیون لجستیک این است که نیازی به برقراری فرض‌های نرمال بودن و همسانی ماتریس‌های کوواریانس ندارد. در مدل رگرسیون لجستیک برای بررسی معناداری کلی مدل رگرسیون، از آماره χ^2 (کای دو) استفاده می‌شود. همچنین در خصوص آزمون معناداری هر یک از ضرایب رگرسیون لجستیک از آماره t (ت) استفاده می‌شود که یک توزیع t دو است. در نهایت، در رگرسیون لجستیک برای بررسی تغییرات در متغیر وابسته به ازای تغییر در متغیرهای مستقل از شاخص R^2 کاکس-اسنیل استفاده شده است.

۶. یافته‌های پژوهش

۱.۶. آمار توصیفی

آماره‌های توصیفی شامل میانگین، میانه، حداقل، حداکثر و انحراف معیار متغیرهای مورد بررسی در جدول ۱ نشان داده شده است. میانگین شهرت حسابرس بیانگر این است که اکثر شرکت‌های عضو نمونه توسط حسابرسان رتبه الف حسابرسی می‌شوند و با توجه به حداکثر شهرت حسابرس می‌توان نتیجه گرفت که هیچ کدام از شرکت‌های عضو نمونه رتبه د را کسب نکرده‌اند. میانگین شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی بیانگر این است که شدت تجدید ارائه به طور متوسط ۵ درصد می‌باشد. میانگین سودآوری بیانگر این است که شرکت‌های عضو نمونه به طور متوسط سالانه ۱۲ درصد افزایش سود دارند. همچنین میانگین نقدینگی بیانگر این است که نسبت جاری شرکت‌های عضو نمونه ۱/۴۹ است.

جدول ۲: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر آماره	میانگین	میانه	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
شهرت حسابرس	۱/۳۲	۱	۱	۳	۰/۵۱
تجدید ارائه صورت‌های مالی	۰/۷۳	۱	۰	۱	۰/۲۲
شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی	۰/۰۴۷	۰/۰	۰	۰/۴۹	۰/۱۳
نوع حسابرس	۰/۲۳	۰	۰	۱	۰/۲۱
ارزش شرکت	۱/۶۴	۱/۳	۰/۳۶	۷	۰/۹۳
اهرم مالی	۱/۸	۱/۷	۰/۷	۱۱	۱/۲۵
سودآوری	۰/۱۲	۰/۱	-۰/۳۲	۰/۶۳	۰/۱۲
نقدینگی	۱/۴۰	۱/۲۶	۰/۲۳	۷	۰/۷۷

۲.۶. آمار استنباطی

در این پژوهش، به منظور بررسی اثر شهرت حسابرس بر پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی، متغیرهای مستقل و وابسته از دو جنبه متفاوت مورد بررسی قرار می‌گیرند. از یک سو، این متغیرها در میان شرکت‌های مختلف و از سوی دیگر، در دوره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۳ آزمون می‌شوند. بنابراین، در این بررسی، از تجزیه و تحلیل داده‌های ترکیبی استفاده شده است. روش مزبور در عین افزایش قدرت آماری ضرایب، باعث می‌شود هم خطی بین متغیرها کاهش یافته و به واسطه افزایش درجه آزادی، برآوردی کارا تر انجام شود (محمدی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۷).

۱.۲.۶. ایستایی (پایایی) متغیرهای تحقیق

قبل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، پایایی متغیرهای پژوهش بررسی شد. پایایی متغیرهای پژوهش،

به این معنی است که میانگین و واریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است. در نتیجه، استفاده از این متغیرها در مدل، باعث به وجود آمدن رگرسیون کاذب نمی‌شود. نتایج حاصل از بررسی پایایی متغیرهای پژوهش با استفاده از این آزمون در جدول شماره ۲ ارائه شده است. طبق اطلاعات این جدول، در کلیه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی سطح معناداری در آزمون ریشه واحد لوین، لین و چو کوچک‌تر از ۰/۰۵ است که نشان‌دهنده این است که متغیرها پایا هستند.

جدول ۳: نتایج حاصل از آزمون پایایی متغیرهای پژوهش

آزمون لوین، لین و چو		
متغیرها	آماره آزمون	سطح معناداری
شهرت حسابرسان	-۷/۱۲	۰/۰۰۰
شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی	-۲۰/۱	۰/۰۰۰
تجدید ارائه صورت‌های مالی	-۵/۴۳	۰/۰۰۰
نوع حسابرسان	-۷/۱۳	۰/۰۰۰
ارزش شرکت	-۱۰/۲۲	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۶/۱۸	۰/۰۰۰
سودآوری	-۳/۳۵	۰/۰۰۰
نقدینگی	-۶	۰/۰۰۰

۲.۲.۶. آزمون فرضیه

آزمون فرضیه اول

فرضیه اول. در شرکت‌های تجدید ارائه‌کننده صورت‌های مالی، شهرت حسابرسان صورت‌های مالی اولیه باعث کاهش پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود. آزمون چاو، به منظور انتخاب از بین روش پانل و پول انجام شد. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۳ ارائه شده و بیانگر استفاده از روش پانل است.

جدول ۴: آزمون چاو الگوی اول پژوهش

آماره	سطح معناداری	نتیجه
۲/۳۷	۰/۰۰۰	روش پانل

با توجه به نتایج آزمون چاو استفاده از روش پانل توصیه شده است، بنابراین باید از بین روش‌های ثابت و تصادفی یکی را انتخاب نمود؛ بدین منظور آزمون هاسمن انجام شده است. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۴ ارائه شده و بیانگر استفاده از روش اثرات تصادفی است.

جدول ۵: آزمون هاسمن الگوی اول پژوهش

نتیجه	سطح معناداری	آماره
اثرات تصادفی	۰/۶۲۸	۲/۴۹

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی مدل اول پژوهش به روش اثرات تصادفی در جدول ۵ منعکس شده است. همان‌گونه که این جدول نشان می‌دهد، بین شهرت حسابرِس و ارزش شرکت رابطه معناداری وجود ندارد و شواهدی از اثر شهرت حسابرِس بر کاهش پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یافت نشد. متغیرهای کنترلی سودآوری، نوع حسابرِس و نقدینگی با ارزش شرکت رابطه معناداری دارند. با توجه به علامت مثبت ضریب متغیرهای سودآوری و نقدینگی، رابطه بین این متغیرها و ارزش شرکت مستقیم و با توجه به علامت منفی ضریب متغیر نوع حسابرِس، رابطه بین این متغیر و ارزش شرکت معکوس می‌باشد. مقدار آماره F نشان‌دهنده آن است که الگوی رگرسیون برازش شده معنادار است و شهرت حسابرِس و سایر متغیرهای کنترلی با هم با پیامدهای تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری دارند و با توجه به ضریب تعیین، این متغیرها حدود ۱۹ درصد از تغییرات پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی را توضیح می‌دهند. مقدار دوربین واتسون نیز ۱/۵ می‌باشد که نشان دهنده عدم خود همبستگی بین متغیرهای مدل است.

جدول ۶: نتایج آزمون رگرسیون فرضیه اول پژوهش

متغیر آماره	ضریب	آماره t	سطح معناداری
شهرت حسابرِس	۰/۱۲	۱/۱	۰/۱۳۴
نوع حسابرِس	-۱/۷۶	۴/۹۹	۰/۰۰۰
اهم مالی	۰/۰۶	۰/۸۸	۰/۳۰۱
سودآوری	۱/۵	۴/۵	۰/۰۰۰
نقدینگی	۰/۱۵	۲/۱۳	۰/۰۳۶
مقدار ثابت	۱/۰۲	۸/۵۶	۰/۰۰۰
آماره F	۲۰/۰۵	سطح معنی داری	
ضریب تعیین	۰/۱۸۵	دوربین واتسون	
			۱/۵۰

آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم. شهرت حسابرسان صورت‌های مالی اولیه باعث کاهش شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

آزمون چاوه، به منظور انتخاب از بین روش پانل و پول انجام شد. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۶ ارائه شده و بیانگر استفاده از روش پول (تلفیقی) است.

جدول ۷: آزمون چاو الگوی دوم پژوهش

آماره	سطح معناداری	نتیجه
۱/۷۰۱	۰/۳۰۵	روش پول (تلفیقی)

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی مدل دوم پژوهش به روش پول (تلفیقی) در جدول ۷ منعکس شده است. همان‌گونه که این جدول نشان می‌دهد، بین شهرت حسابرسان و شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری وجود ندارد و شهرت حسابرسان باعث کاهش یا افزایش شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی نمی‌شود. متغیر کنترلی اهرم مالی با شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری دارد و با توجه به علامت مثبت ضریب متغیر اهرم مالی، این رابطه با شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی مستقیم می‌باشد. مقدار آماره F نشان‌دهنده آن است که الگوی رگرسیون برازش شده معنادار است و شهرت حسابرسان و سایر متغیرهای کنترلی با هم با شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری دارند و با توجه به ضریب تعیین، این متغیرها حدود ۱۱ درصد از تغییرات ارزش شرکت‌ها را توضیح می‌دهند. مقدار دوربین واتسون نیز ۱/۵۶ می‌باشد که نشان دهنده عدم خود همبستگی بین متغیرهای مدل است.

جدول ۸. نتایج آزمون رگرسیون فرضیه دوم پژوهش

متغیر آماره	ضریب	آماره t	سطح معناداری
شهرت حسابرسان	۰/۰۱۶	۰/۸۵	۰/۱۸۹
نوع حسابرسان	-۰/۰۲۳	۰/۴۳۲	۰/۵۰۱
اهرم مالی	۰/۰۴۲	۲/۱۸	۰/۰۳۴
سودآوری	۰/۰۲۱	۰/۱۲۴	۰/۸۴۴
نقدینگی	۰/۰۵۷	۰/۶۷	۰/۳۴۳
مقدار ثابت	-۰/۰۱۵	-۱/۸۵	۰/۰۶۴
آماره F	۷/۵۵	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۱۱	دوربین واتسون	۱/۵۶

آزمون فرضیه سوم

فرضیه سوم. شهرت حسابرس صورت‌های مالی اولیه باعث کاهش تعداد تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

در جدول ۹ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیونی حاصل از آزمون فرضیه سوم ارائه شده است. با توجه به مقدار آماره والد و سطح معناداری (۰/۳۰۲) مربوط، مندرج در جدول، ملاحظه می‌شود که بین شهرت حسابرس و تعداد تجدید ارائه صورت‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد. از این رو، فرضیه سوم پژوهش پذیرفته نمی‌شود. متغیر کنترلی اهرم مالی با تعداد تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری دارد و با توجه به علامت مثبت ضریب متغیر اهرم مالی، این رابطه با تعداد تجدید ارائه صورت‌های مالی مستقیم می‌باشد. آماره خی دو بیانگر معناداری کلی مدل فوق می‌باشد؛ همچنین شاخص کاکس-اسنیل نشان دهنده این است که مدل فوق مناسب می‌باشد.

جدول ۹. نتایج آزمون رگرسیون فرضیه دوم پژوهش

متغیرها	ضرایب	آماره والد	سطح معناداری
شهرت حسابرس	۲/۱	۱	۰/۳۰۲
نوع حسابرس	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۶۵۱
اهرم مالی	۰/۰	۳/۰۹	۰/۰۰۸
سودآوری	-۲/۸	۱/۵۸	۰/۲۰۸
نقدینگی	۱/۹	۰/۹۸	۰/۳۲۱
مقدار ثابت	۰/۱۱	۰/۸۱	۰/۳۶۶
	آماره خی دو	سطح معناداری	R ² کاکس-اسنیل
	۰/۹۸۲	۰/۰۰۰	۰/۰۸

۷. بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج فرضیه‌ها شهرت حسابرس بر پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی، تعداد و شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیر معناداری نمی‌گذارد. این نتایج با مبانی نظری پژوهش و پژوهش‌های هنس و همکاران (۲۰۱۲) و لوبو و ژائو (۲۰۱۳) مطابقت ندارد. عدم وجود این مطابقت می‌تواند به این دلیل باشد که اکثر شرکت‌ها در طی دوره مورد مطالعه این پژوهش حداقل یک‌بار اقدام به تجدید ارائه کرده‌اند، بنابراین پیامدهای تجدید ارائه را نمی‌توان به صورت واضح و شفاف اندازه‌گیری کرد. تجدید ارائه در صورت‌های مالی شرکت‌های ایرانی به گونه‌ای رایج شده است که از تعدیلات سنواتی به‌عنوان یکی از عناصر نسبتاً پایدار در گردش حساب سود (زیان)

انباشته یاد می‌شود و به ندرت می‌توان شرکتی را یافت که در طی سالیان متمادی اقدام به تجدید ارائه نکرده باشد. به نظر می‌رسد این افزایش تجدید ارائه به‌گونه‌ای فراگیر شده است که کمیته تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی، سازمان بورس اوراق بهادار، سرمایه‌گذاران، حسابرسان و پژوهشگران تجدید ارائه را یک امر معمول و عادی تلقی می‌کنند در صورتی که تجدید ارائه اثرات مخربی به‌جا خواهد گذاشت، به‌عنوان نمونه در سال ۱۳۸۷ یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های خودروساز کشور علی‌رغم سودآوری در سال مالی ۱۳۸۷ با انجام تعدیل سنواتی، سود قابل تخصیص را کاهش داد و هیچ‌گونه سودی به سهام‌داران تخصیص نداد. ارزش بازار سهام این شرکت در آن مقطع معادل ۱۰ درصد ارزش بازار بورس تهران بوده است این موضوع موجب سؤالات جدی برای سهام‌داران شرکت شده بود (طاهرخانی، ۱۳۸۸). از دلایل احتمالی دیگر نیز می‌توان به عدم کارایی بورس اوراق بهادار تهران اشاره کرد.

۸. پیشنهادهای تحقیق

با توجه به مبانی نظری پژوهش و یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش، پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود.

۸.۱. پیشنهادهایی ناشی از نتایج پژوهش

با توجه به آمار توصیفی، اکثر شرکت‌های عضو نمونه اقدام به تجدید ارائه صورت‌های مالی کرده‌اند و از سوی دیگر با توجه به اینکه اکثر شرکت‌ها در طول دوره این مطالعه حداقل یک‌بار اقدام به تجدید ارائه کرده‌اند، اثر شهرت حسابرسان بر شدت و پیامدهای تجدید ارائه به صورت شفاف قابل اندازه‌نیست؛ بنابراین به سازمان بورس اوراق بهادار تهران به‌عنوان نهاد ناظر بر شرکت‌ها و به کمیته تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی به عنوان نهاد تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی پیشنهاد می‌شود اقدامات لازم را برای کاهش تجدید ارائه صورت‌های مالی انجام دهند. همچنین به مدیران و حسابداران شرکت‌ها توصیه می‌شود صورت‌های مالی به‌گونه‌ای تنظیم شوند که کمتر نیاز به تجدید ارائه نباشد. در نهایت به حسابرسان مستقل توصیه می‌شود بر حساب‌های که باعث ایجاد تجدید ارائه و تعدیلات سنواتی می‌شوند، تمرکز بیشتری کنند.

۸.۲. پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده

به‌منظور استفاده هر چه بیشتر از نتایج پژوهش و نیز کمک به روشن‌تر شدن تأثیر شهرت حسابرسان بر شدت و پیامد تجدید ارائه، در آینده می‌توان به موضوع‌های زیر توجه بیشتری نمود:

۱. بررسی اثر ویژگی‌های حسابرسان بر پیامدهای منفی تجدید ارائه صورت‌های مالی.
۲. بررسی راهکارهایی برای کاهش تجدید ارائه صورت‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

۹. محدودیت‌های تحقیق

انجام این پژوهش همانند اغلب پژوهش‌ها با محدودیت‌های روبرو است، از جمله این محدودیت‌ها عبارت است از:

۱. تعداد زیاد تجدید ارائه صورت‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران باعث می‌شود که نتوان پیامدهای تجدید ارائه صورت‌های مالی را به صورت کامل و شفاف اندازه‌گیری کرد.
۲. در اقتصاد فوق تورمی، به دلیل تفاوت با اهمیت بین ارزش واقعی و ارزش دفتری اقلام مندرج در صورت‌های مالی، مفید بودن اطلاعات صورت‌های مالی کاهش می‌یابد. در چنین شرایطی قدرت خرید پول با چنان سرعتی کاهش می‌یابد که مقایسه مبالغ ناشی شده از معاملات و سایر رویدادهای وقوع یافته در تاریخ‌های مختلف، حتی در ظرف یک دوره هم گمراه کننده است. بسیاری از داده‌های این پژوهش از صورت‌های مالی استخراج شده است؛ بنابراین شرایط تورمی کشور و عدم تهیه صورت‌های مالی تعدیل شده بر یافته‌های پژوهش مؤثر است که کنترل آن‌ها دشوار می‌باشد.

۱۰. منابع

۱.۱۰. منابع داخلی

- ۱- آقایی، محمدعلی؛ زلفی، حسن؛ اعتمادی، حسین و علی‌اصغر انواری رستمی (۱۳۹۲). "تأثیر تجدید ارائه صورت‌های مالی بر کیفیت اقلام تعهدی"، پژوهش‌های تجربی حسابداری، سال دوم، شماره ۷، صص ۱۱۹-۱۴۷.
- ۲- بهار مقدم، مهدی و مهدیه دولت‌آبادی (۱۳۹۱). "بررسی مقایسه‌ای کیفیت سود گزارش شده با سود تجدید ارائه شده"، مجله تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۴، صص ۱۹-۱.
- ۳- خواجوی شکراله، قدیریان آرانی محمدحسین، فتحی‌نافچی حسن (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ویژگی‌های هیات مدیره بر تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۷، شماره ۱، صص ۵۵-۷۰.
- ۴- خواجوی، شکرالله؛ قدیریان آرانی، محمد حسین (۱۳۹۴). بررسی تأثیر کیفیت سود بر تجدید ارائه صورت‌های مالی، پیشرفت‌های حسابداری، دوره ۷، شماره ۲، صص ۵۹-۸۴.
- ۵- خواجوی، شکراله و محمدحسین قدیریان آرانی (۱۳۹۳). "بررسی کیفیت سود شرکت‌های تجدید ارائه کننده صورت‌های مالی"، پژوهش‌های تجربی حسابداری، شماره ۴، صص ۱۴۷-۱۲۹.
- ۶- خواجوی، شکراله، بهپور، سجاد، ممتازبان، علیرضا و محسن صالحی‌نیا (۱۳۹۳). "بررسی رابطه متقابل رشد و سودآوری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از سیستم معادلات همزمان"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۱، شماره ۱، صص ۸۸-۷۳.
- ۷- صالحی‌نیا، محسن. (۱۳۹۳). بررسی نقش تجدید ارائه صورت‌های مالی بر رشد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. کارشناسی ارشد. دانشگاه شیراز.

- ۸- طاهرخانی، معصومه (۱۳۸۷). تعدیلات سنواتی ایران خودرو، دنیای اقتصاد، شاخه بورس اوراق بهادار، ۲۷ تیر ۱۳۸۸.
- ۹- عباسی، مجید و احمدی، موسی. (۱۳۹۰). بررسی تأثیر دوگانگی وظیفه مدیرعامل بر ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه روند پژوهش‌های اقتصادی. سال ۱۹. شماره ۶۰. ۱۱۳-۱۵۰.
- ۱۰- کردستانی، غلامرضا؛ آزاد، عبدالله و محبوبه کاظمی (۱۳۸۹). "آزمون تجربی اهمیت تعدیلات سنواتی در بازار سرمایه"، مجله تحقیقات حسابداری، شماره ۸، صص ۷۳-۶۲.
- ۱۱- کمیته تدوین استانداردهای حسابداری (۱۳۸۸). اصول و ضوابط حسابداری و حسابداری، استانداردهای حسابداری. چاپ ۱۵، تهران: انتشارات سازمان حسابداری
- ۱۲- محمدی، شاپور، قالیباف اصل، حسن و مشکی، مهدی. (۱۳۸۸). بررسی اثر ساختار مالکیت (تمرکز و ترکیب) بر بازدهی و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات مالی. دوره ۱۱. ۶۹-۸۸.
- ۱۳- مدرس، احمد و فعلی، مریم. (۱۳۸۷). رابطه نظام راهبری شرکتی با ارزش شرکت. مطالعات تجربی حسابداری مالی. شماره ۲۳. ۸۹-۱۰۶.
- ۱۴- موسوی، سید رضا، جباری، حسین و طالب بیدختی، عباس (۱۳۹۴). بررسی ارتباط برخی مکانیزم‌های حاکمیت شرکت با تجدید ارائه صورت‌های مالی، مجموعه مقالات اولین همایش ملی بررسی راهکارهای ارتقای مباحث مدیریت، حسابداری و مهندسی صنایع در سازمان‌ها، دانشگاه آزاد اسلامی، گچساران.
- ۱۵- نونهال نهر، علی اکبر، جبارزاده کنگرلویی، سعید و یعقوب پور، کریم (۱۳۸۹). رابطه بین کیفیت حسابرسان و قابلیت اتکای اقلام تعهدی، بررسی‌های حسابداری و حسابداری، دوره ۱۷، شماره ۶۱، صص ۵۵-۷۰.
- ۱۶- نویسی، فرشید، عالی‌ور، عزیز و رضا نظری. (۱۳۸۴). تغییرات حسابداری و اصلاح اشتباهات. چاپ هشتم، تهران: سازمان حسابداری.
- ۱۷- هاشمی، سید عباس و اخلاقی، حسنعلی. (۱۳۸۹). تأثیر اهرم مالی، سیاست تقسیم سود و سودآوری بر ارزش آتی شرکت. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی. سال ۲. شماره ۶. ۳۸-۴۹.
- ۱۸- هاشمی، سید عباس و اخلاقی، حسنعلی. (۱۳۹۰). رابطه ارزش آتی شرکت با ساختار سرمایه، خط مشی تقسیم سود و سودآوری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های تجربی حسابداری. شماره ۲. ۱۰۷-۱۲۶.

۲.۱۰. منابع خارجی

1. Callen, J. L., J. Livan, & Segal, D. (2006). Accounting restatements: Are they always bad news for investors?. *The Journal of Investing*. 15(3), 57-68.
2. Chan, L. H.; Chen, K. C.W.; Chen, T.; and Y. Yu (2012). The effects of firm initiated clawback provisions on earnings quality and auditor behavior, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 54, pp.180-196.
3. Francis, J.R., Michas, P.N. & Yo, D.M. (2012), Office Size of Big 4 Auditors and Client Restatements. *Contemporary Accounting Research*, Accepted Article. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1911-3846.12011/abstract>
4. Graham, J; Li, S; and J. Qiu (2008). "Corporate misreporting and bank loan contracting", *Journal of Financial Economics*, Vol. 89, pp. 44-61.
5. Hennes, K.M., Leone, A.J. & Miller, B.P. (2012). Auditor Dismissals after Accounting Restatements. Retrieved from http://www.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id_1735675
6. Hirschey, M.; Smith, K. R.; and Wilson, W. M. (2012). Financial reporting credibility after SOX: Evidence from earnings restatements. Working paper, Available at <http://ssrn.com/abstract=1652982>. Available online 20 December 2013.
7. Hribar, P. and K. T. Jenkins (2004). "The effect of accounting restatements on earnings revisions and the estimated cost of capital", *Review of Accounting Studies*, Vol. 9, No. 2-3, pp. 337-356.
8. Karpoff, J; Lee, D; and G. Martin (2008). "The cost to firms of cooking the books", *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, Vol. 43, pp. 581-611.
9. Kravet, T., & Shevlin, T. (2010). Accounting restatements and information risk. *Review of Accounting Studies*, 15, 264-294.
10. Lobo, G.J. & Zhao, Y. (2013). Relation between Audit Effort and Financial Report Misstatements: Evidence from Quarterly and Annual Restatements. *The Accounting Review*, In-Press.
11. Palmrose, Z. V. and S. Scholz (2004). "The circumstances and legal consequences of non-GAAP reporting: Evidence from restatements",

Contemporary Accounting Research, Vol. 21, No. 1, PP. 139-180.

12. Scholz, S. (2008). "The Changing Nature and Consequences of Public Company Financial Restatements". Available at: http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/documents/financialrestatements_1997_2006.pdf, Available online 5 August 2013.

13. Srinivasan, S. (2005). Consequences of financial reporting failure for outside directors: Evidence from accounting restatements and audit committee members. *Journal of Accounting Research*, 43(2), 291-334.

14. Stanley, J.D. and DeZoort, F.T. (2007). Audit Firm Tenure and Financial Restatements: An Analysis of Industry Specialization and Fee Effects. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(2): 131-159

15. Wei, Z., Li, C., & Wang, Y. (2009). An empirical study on market reactions to restatement announcements of annual reporting of Chinese companies. *Accounting Research*. 8(7), 31-38.

16. Woodland, A.M., & Reynolds, J.K. (2003). Restatements and audit quality. Retrieved from <http://www.aaahq.com>